

Posudek na rigorózní práci:

Mgr. Václav Hankovec: *Církevní a kulturní život v srbské Lužici po roce 1945 (s přihlédnutím k česko-lužickosrbským kontaktům)*, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2012, 144 s. (+ přílohy 17 s.).

Název prezentované rigorózní práce Mgr. Václava Hankovce *Církevní a kulturní život v srbské Lužici po roce 1945 (s přihlédnutím k česko-lužickosrbským kontaktům)* je snad formulován trochu krkolomně a zbytečně zeširoka. Náš kandidát totiž ve skutečnosti svým spisem mapuje tři zcela konkrétní, relativně autonomní témata, vymezená názvy tří jádrových kapitol práce (kap. 3.–5.): *Lužickosrbské školství ve vztahu k lužické srbštině v NDR a současné srbské Lužici, Katolická a evangelická církev v Německu a srbské Lužici a Česko-lužickosrbské kontakty po roce 1945*.

V Úvodu (s. 3–15) autor upřesňuje tematický záběr, představuje a komentuje hlavní literaturu, která se tématu práce dotýká, a prameny, které při svém zkoumání použil. Následující přehledová kapitola *Nástin dějin Lužických Srbů* (s. 6–27) práci podle mého mínění nezatěžuje (mohla by se zdát zbytečná, protože dnes existuje i v českém jazyce několik publikací přehledově prezentujících kulturní dějiny tohoto etnika), naopak na malém prostoru celkem vhodně komfortně čtenáři poskytuje základní orientační body z lsrb. politických a kulturních dějin. Těžiště spisu leží v třech následujících kapitolách. Autor se v nich věnuje proměnám situace lužickosrbského školního vzdělávání v období NDR a v nejnovější době (s. 28–57), vztahu německé katolické a evangelické církve (v NDR a v nové SRN) k Srbům a Srbů k církvím (s. 58–93) a kontaktům mezi Čechy a Luž. Srby za komunismu a dnes (s. 94–126; důraz je položen na peripetie vztahů československo-lužickosrbských těsně po druhé světové válce). *Závěr* (127–130) je spíše jen shrnující. Práci dobře doplňují *přílohy* (v počtu 5, v rozsahu 17 stran), konkrétně kopie mapek (mapa Lužice z r. 1945 ilustrující poválečné snahy o připojení Lužice k Československu a dvě nové mapky ukazující rozšíření srbských školek a škol) a některých zajímavých archivních dokumentů (z období nacismu a z dob NDR / komunistického Československa). Pokud jde o případné lapsy **věcného rázu**, myslím, že se v práci vyskytnou jen zcela výjimečně a jedná se o opravdové marginálie (např. na s. 79 v pozn. 226 se o knězi Měrcínu Salowském hovoří jako o žijící osobnosti – autor jeho úmrtí na jaře 2010, tedy v průběhu vzniku práce, asi nezaznamenal).

Po **metodologické** stránce je spis zvládnut standardně. Zacházení se sekundární literaturou i s prameny vykazuje žádoucí kritický přístup. Seznam nastudované a použité literatury a pramenů je opravdu obsáhlý. Vyzdvihnout lze také fakt, že autor pracoval s množstvím pramenů archivních (v několika jazycích) a že se nevyhýbal ani osobním rozhovorům se zainteresovanými odborníky. Fakt, že Hankovec spouští sondy ve skutečnosti do *tří* relativně autonomních témat (viz výše), není podle mého názoru na škodu, protože tato témata jsou dostatečně propojena společným

jmenovatelem – situací Lužických Srbů (z hlediska církevního, školského a z hlediska kontaktů s Čechy) vzhledem k většinové německé společnosti a německému státu. *Závěr* se mi nicméně jeví váhavý, „šedý“, nevyužívá možnosti dát zřetelně najevo, co nového autor ve své práci přináší (rád bych, aby autor toto napravil alespoň v rámci obhajoby).

Také **formální stránku** lze myslím v obecnosti považovat za zvládnutou. Text je standardně přehledně členěn s využitím desetinného třídění (jak je to ostatně pravděpodobně předepsáno či doporučeno fakultou při psaní obdobných prací). Místy lze ovšem narazit na dost četné redakční a tiskové chyby, které vyzrazují jistou uspěchanost. Např. grafická stránka *obsahu* (s. 2) není dobře zvládnuta (text nadpisů kapitol zasahuje až nad čísla stran!), na s. 131 se vloudila chyba v číslování položek (1, 1, 2, 3 místo 1, 2, 3, 4), překlepy lze občas najít také v lužické srbštině (např. s. 16 *dolnoserbska rěč* m. *rěc*; s. 135 *Wotmołwa* místo *Wotmołwa*, *Słowjan* m. *Słowjan*; s. 134 *Serbski šulski a zatkawanski centrum* m. *zetkawanski*). Zmateně působí členění položek v oddíle *Prameny a literatura* (*Archivní prameny – Ostatní prameny – Jiné prameny – Tištěné prameny – Ostatní literatura*) – váhám, zda tuto věc považovat za lapsus redakční nebo metodologický. Místo zastaralé zkratky *luž.* ve významu *lužickosrbský* bych doporučil užívat jednoznačné *lsrb.* (zkratka *luž.* může mást: *lužický* ve smyslu geografickém!). Autor by také napříště měl na příslušných místech užívat dnes již naprosto vžitého českého teologického termínu *pastorační* namísto *pastorální* (tedy: *pastorální teologie*, ale *pastorační situace*; Hankovce patrně zmátly německojazyčné texty: *Pastoraltheologie*, *Pastoralsituation*). Z hlediska stylistického práce také není zcela bezvadná (např. poměrně časté užívání „odkazovacích“ obrátů typu *již výše zmíněný* či nadužití pasiva ve výpovědích typu *mnohé Zejlerovy verše byly Kocorem zhudebněny*). Pokud by měla být některá část spisu publikována, je samozřejmě zapotřebí takový text podrobit pečlivé redakční revizi.

Přes uvedené výhrady mám za to, že lze kandidátův spis považovat za dostatečně způsobilý k tomu, aby byl uznán jako práce rigorózní. Ve prospěch Hankovcovy práce hovoří nejen množství poctivě zpracované literatury a zajímavých archivních materiálů, ale také to, že k jednomu dílčímu tématu své již před časem publikoval poměrně rozsáhlý odborný článek.¹ Práci tedy doporučuji k obhajobě.

V Praze 17. března 2012

PhDr. Josef Bartoň, Th.D.
Odd. starých jazyků při Katedře biblických věd
KTF UK Praha

---

¹ Václav HANKOVEC, *Postoje NDR k lužickosrbské menšině*, in: Slovanství a věda v 19. a 20. století. Práce z Archivu Akademie věd, řada A, sv. 8, Praha: 2006, s. 205–225.